

# **Retningslinjer for ansvarlig forvaltning av verdipapirfond i ODIN Forvaltning**



## Innholdsfortegnelse

1. Innledning.....	3
2. Formål.....	3
3. Forankring.....	3
4. Virkemidler.....	4
4.1 Integrasjon.....	4
ESG-analyse på selskapsnivå.....	4
Global standards screening.....	4
Controversial weapons research.....	4
4.2 Aktivt eierskap.....	5
Stemmegivning.....	5
Selskapsdialog.....	5
Samarbeid.....	5
4.3 Utelukkelse og observasjon.....	5
Produktbasert.....	5
Adferdsbasert.....	6
Spesifisering av forventninger og kriterier.....	6
5. Samarbeid og utvikling.....	7
6. Roller og ansvar.....	7
7. Dokumentasjon og rapportering.....	7
Vedlegg 1.....	8

## 1. Innledning

ODIN Forvaltning AS er en aktiv, ansvarsfull og langsiktig forvalter. Selskapet ble startet i 1990, og er et heleid datterselskap av SpareBank 1 Gruppen AS. Våre forvalteres hovedoppgave er å arbeide for å skape god, langsiktig avkastning for kundene våre. Som langsiktige eiere i selskapene vi investerer i, innebærer dette en grundig vurdering av risiko og muligheter for selskapene på lang sikt.

Å hensynta ESG-kriterier er sentralt i denne sammenheng. ESG er en forkortelse for Environmental (Miljø), Social (Samfunn) og Governance (Selskapsstyring). Våre forvaltere hensyntar miljø og samfunn i vurderingen av det enkelte selskap. En vurdering av selskapsstyring står også helt sentralt i våre analyser. Det er viktig å få klarhet i hvordan et selskap er påvirket av omverdenen, men også hvordan selskapet selv påvirker sin omverden – lokalt og globalt. ESG påvirker selskapenes verdiskaping over tid, og ESG-vurderinger er derfor et sentralt element i alle investeringsbeslutninger, og gir forvalterne incentiver til å drive aktivt eierskap.

Disse retningslinjene dekker både rentefond, aksjefond og kombinasjonsfond forvaltet av selskapet. Retningslinjene skal gjennomgås årlig.

## 2. Formål

Retningslinjene beskriver selskapets fremgangsmåte for å hensynta og operasjonalisere ESG-kriterier i forvaltningen.

Formålet med retningslinjene er å:

- Sikre at vi opptrer som en ansvarsfull forvalter som hensyntar ESG-kriterier i forvaltningen av våre verdipapirfond i tråd med FNs prinsipper for ansvarlige investeringer
- Sørge for at andelseierne våre får informasjon hvordan det arbeides med bærekraft og ansvarlige investeringer
- Sikre at selskapet lever opp til gjeldende forventninger fra våre eiere og kunder, og dermed påse at etterlevelsen er i tråd med retningslinjer som SpareBank 1 stiller til sin verdipapirdistribusjon

## 3. Forankring

Vår investeringsfilosofi er knyttet tett opp til langsiktighet og grundige analyser på selskapsnivå.

ODIN Forvaltning AS signerte i juni 2012 FNs Prinsipper for ansvarlige investeringer. Det innebærer at:

1. Vi skal innarbeide ESG-temaer i investeringsanalyser og beslutningsprosesser
2. Vi skal være aktive eiere og innarbeide ESG-temaer i vår eierskapsutøvelse
3. Vi skal arbeide for tilfredsstillende rapportering av ESG-temaer fra de selskap vi er investert i
4. Vi skal fremme aksept for, og implementering av, prinsippene i finansmarkedet
5. Vi skal samarbeide for å sikre en effektiv gjennomføring av prinsippene
6. Vi skal rapportere om våre aktiviteter og utviklingen i arbeidet med implementering av prinsippene

FNs prinsipper for ansvarlige investeringer ble etablert gjennom samarbeid mellom FNs klimainitiativ innen finans (UNEP FI) og FNs Global Compact (UNG). De ti prinsippene i FNs Global Compact er basert på FNs verdenserklæring om menneskerettigheter, ILOs Erklæring om grunnleggende prinsipper og rettigheter i arbeidslivet, Rio-erklæringen om miljø og utvikling, samt FN-konvensjonen mot korrupsjon. FNs klimainitiativ innen finans bidrar blant annet til FNs bærekraftsmål (UNSDGs) og Parisavtalen.

## 4. Virkemidler

Det er flere virkemidler som skal benyttes for å opptre som en ansvarlig forvalter:

1. **Integrasjon** – som vil si at ESG-hensyn integreres i investeringsbeslutninger
2. **Aktivt eierskap** – som vil si at vi er aktive eier i selskapene vi er investert gjennom selskapsdialog og utøvelse av vår stemmerett på generalforsamlinger
3. **Utelukkelse og observasjon** – som vil si at vi velger bort enkelte selskaper på bakgrunn av atferd og/eller hvilke produkter/tjenester selskapet tilbyr. Dersom atferd/produkter endres i selskaper vi eier, settes selskapene på observasjonsliste

### 4.1 Integrasjon

Integrasjon innebærer blant annet ESG-analyse av selskaper før og under investering, samt gjennomlysning av porteføljene med jevne mellomrom.

- Alle selskaper som det gjøres en vurdering av skal presenteres for forvaltningsavdelingen. Denne presentasjonen skal inkludere en ESG-analyse
- Alle selskapene vi er investert i skal screenes kvartalsvis mot informasjonen vi har tilgjengelig
- Compliance i ODIN skal kvalitetssikre prosessene via stikkprøver med jevne mellomrom

For å kunne gjøre gode vurderinger er tilgang til informasjon essensielt og vi bruker informasjon fra flere kilder. Både offentlig tilgjengelig informasjon som årsrapporter, NGO-rapporter og lignende, men også informasjon fra møter med representanter fra selskapsledelsen i aktuelle selskap og fra analytikere. Vi bruker også eksterne analysebyråer for objektive vurderinger av selskaper.

For tiden benytter vi analysebyrået Sustainalytics. Byrået gir oss tilgang til:

#### ESG-analyse på selskapsnivå

- Tilgang til deres selskapsdatabase og analytikere
- Screening på produktinvolvement
- Hendelser (controversies)
- Alarm-funksjon på porteføljene annenhver uke

Global standards screening – kvartalsvis oversikt som viser om selskaper er eller kan være i brudd med allment aksepterte normer. Denne baserer seg på FN Global Compacts ti prinsipper, også knyttet til OECDs retningslinjer for multinasjonale selskaper, FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter, og underliggende konvensjoner

Controversial weapons research – oversikt over alle selskaper som er i brudd med kriteriet kontroversielle våpen definert ut ifra relevante konvensjoner. Det innebærer involvering i anti-personellminer, klasevåpen, utarmet uran, kjernevåpen, hvitt fosfor, samt biologiske og kjemiske våpen.

## 4.2 Aktivt eierskap

Våre fondsporteføljer er i hovedsak konsentrerte, og det er naturlig for oss å være aktive eiere i de selskapene vi investerer i.

ODINs aktive eierskap omfatter:

### Stemmegivning

Vi stemmer på generalforsamlinger og deltar i valgkomiteer.

- For å sørge for at vi benytter stemmeretten vår på en effektiv måte benytter tjenester fra ISS Proxy Voting Service
- Vi stemmer i henhold til Sustainability Proxy Guide Lines
- Se for øvrig våre retningslinjer for bruk av stemmerett

### Selskapsdialog

Vi er aktive eiere og søker å møte selskapsledelsen i selskaper vi eier. Vi tar opp ulike temaer i selskapsdialogene:

- Hendelsesbasert dialog – Selskapsesifikke hendelser der det er usikkert om selskapet er i brudd med våre retningslinjer. *Se egen rutine for hendelser>> (vedlagt)*
- Rapportering – Vi kontakter selskaper med mål om å utbedre rapporteringen
- Tema – Vi kontakter selskaper om spesifikke temaer for å kartlegge risiko og muligheter, ofte som konsekvens av sektortilhørighet og eksponering i et bestemt land eller region

### Samarbeid med andre investorer

- Selskapsesifikke eller temabasert
- Vi gjør vurderinger på vår eierandel i selskapet for å vurdere det som mest hensiktsmessig å drive en selskapsdialog alene eller som vi samarbeider med andre investorer gjennom for eksempel UNPRI Collaboration Platform

## 4.3 Utelukkelse og observasjon

Som aktiv forvalter har vi ikke samme behov for gjennomlysning for å kartlegge hva vi kan investere i og ikke. Hvert enkelt selskap vi investerer i gjennomgår en grundig analyse, som også hensyntar ESG-kriterier. Vi forventer at selskapene vi investerer i opptrer ansvarlig. En rekke selskaper vil bli utelukket som følge av en helhetlig vurdering av selskapets risikoprofil og fremtidsutsikter der relevante ESG-kriterier spiller en viktig rolle. Visse sektorer og enkelt-selskaper unngår vi på basis av etiske hensyn, ut ifra produkt de tilbyr og/eller selskapets atferd. Vi gjør vurderingene på basis av egne kriterier og Statens Pensjonsfond Utland (SPU) sine kriterier. Vi følger også eksklusjonslisten til SPU og selskapene som utelukkes av SPU fjernes automatisk fra investeringsuniverset vårt.

### Produktbasert

Vi utelukker selskaper som har mer enn:

- 0 prosent av omsetning knyttet til kontroversielle våpen
  - Våpen som i sin normale anvendelse bryter med menneskerettighetene
- 5 prosent av omsetningen knyttet til produksjon av tobakk
- 5 prosent av omsetningen knyttet til pornografi
- 5 prosent av omsetningen knyttet til utvinning av termisk kull eller som baserer vesentlige deler av sin virksomhet på termisk kull
- 5 prosent av omsetningen knyttet til oljesand

Utover dette kan ODIN velge å utelukke sektorer/bransjer i enkelte fond. Dette kan innebære at det i tillegg utelukkes selskaper med mer enn:

- 5 prosent av omsetningen knyttet til produksjon av alkohol
- 5 prosent av omsetningen knyttet til gamblingvirksomhet
- 5 prosent av omsetningen knyttet til produksjon av fossilt brensel
- 5 prosent av omsetning knyttet til konvensjonelle våpen

#### Adferdsbasert

Selskap vil også bli utelukket eller plassert på observasjonsliste ved mistanke om alvorlige og systematiske brudd på allment aksepterte normer. Vi forventer at selskapene vi investerer i opptrer i tråd med prinsippene i FN Global Compact. Disse prinsippene handler om menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter, miljø og anti-korrupsjon:

- Prinsipp 1: Bedrifter skal støtte og respektere vern om internasjonalt anerkjente menneskerettigheter, og
  - Prinsipp 2: påse at de ikke medvirker til brudd på menneskerettighetene.
- Prinsipp 3: Bedrifter skal holde organisasjonsfriheten i hevd og sikre at retten til å føre kollektive forhandlinger anerkjennes i praksis,
  - Prinsipp 4: sikre at alle former for tvangsarbeid avskaffes,
  - Prinsipp 5: sikre at barnarbeid reelt avskaffes, og
  - Prinsipp 6: sikre at diskriminering i arbeidslivet avskaffes.
- Prinsipp 7: Bedrifter skal støtte en føre-var tilnærming til miljøutfordringer,
  - Prinsipp 8: ta initiativ til fremme av økt miljøansvar, og
  - Prinsipp 9: oppmuntre til utvikling og spredning av miljøvennlig teknologi.
- Prinsipp 10: Bedrifter skal bekjempe enhver form for korrupsjon, herunder utpressing og bestikkelser.

I tillegg forventer vi at selskapene vi investerer i opptrer i tråd med OECDs retningslinjer for multinasjonale selskaper, FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter, og underliggende konvensjoner. Vi mottar kvartalsvis rapporter fra analysebyrået Sustainalytics med analyse på disse punktene. I tillegg gjennomlyser vi porteføljene våre for produktinvolvering jevnlig.

#### Spesifisering av forventninger og kriterier

Vi forventer at selskapene vi investerer opptrer ansvarlig i sin forretningsvirksomhet. I det legger vi at vi eksempelvis søker å unngå å investere i selskaper som:

- bidrar til alvorlig miljøskade.
- medvirker til handlinger eller unnlater som på et aggregert selskapsnivå utgjør uakseptable nivåer av klimagasser.
- driver palmeoljeproduksjon som ikke er bærekraftig.
- benytter tømmer fra aktører som driver med ulovlig tømmerhogst, salg av ulovlig hogd tømmer eller avskoging, og/eller som ødelegger tropiske regnskoger, fjerner primærskog eller fredede skoger (High Conservation Value Forests).
- har betydelige negative konsekvenser for lokale områder som er oppført på lista over UNESCOs verdensarvsteder, våtmarker registrert i Ramsarkonvensjonen eller sårbare naturområder/verneområder registrert av den internasjonale Naturvernunion (IUCN).

- skader truede plante- og dyrearter, herunder dyrearter oppført på IUCNs rødliste over truede arter, tar hensyn til dem og minimerer inngrep i naturen.
- bryter med internasjonale retningslinjer for biologisk mangfold og genteknologi.

Selskap vi er investert i som flagges for være i brudd med disse retningslinjene vil i første omgang bli plassert på vår interne observasjonsliste. Deretter vil vi undersøke nærmere, og vurdere om det vil være hensiktsmessig å utføre dialog med selskapet, enten alene eller sammen med andre investorer. Dersom dette ikke fører frem, vil neste steg være utelukkelse.

## 5. Samarbeid og utvikling

Arbeidet med bærekraft og ansvarlige investeringer er en kontinuerlig prosess, og det er ofte nyttig å samarbeide med andre investorer for å selv å kunne utvikle oss. Derfor deltar vi i ulike forum for kunnskapsutveksling. Vi er blant annet medlem av Norsif, Swesif og Nues.

Internt i selskapet er det også viktig å fornye kunnskap og sikre opplæring av ansatte. Alle ansatte skal kjenne til hvordan vi arbeider med bærekraft, og bærekraftsansvarlig skal presentere dette arbeidet for eventuelt nye ansatte. Med jevne mellomrom vil vi hente inn eksterne aktører som kan gi oss dypere innsikt i aktuelle temaer.

Vi skal i tillegg støtte videre utvikling av bærekraftsområdet, og samtidig være bevisste på de forventninger vi stiller til våre selskaper.

## 6. Roller og ansvar

I ODIN har hver enkelt forvalter og analytiker ansvaret for å hensynta ESG-kriterier i investeringsprosessen. Vi mener en slik organisering skaper en bedre praksis enn om en separat avdeling styrer dette. For å bidra til forankring i hele selskapet er det opprettet en ESG-komite, satt sammen av personer fra ulike avdelinger internt i ODIN, som møtes jevnlig med bærekraft på agendaen. Innad i forvaltningsavdelingen er det utpekt en bærekraftsansvarlig som har ansvaret for å holde forvaltningsavdelingen oppdatert, bidra med rapportering og fungere som sparringspartner for forvalterne. Oversikt over selskaper som utelukkes av NBIM ligger hos compliance og disse selskapene er blokkert for handel. Det er Investeringsdirektør som har det overordnede ansvaret.

## 7. Dokumentasjon og rapportering

ODIN skal dokumentere løpende og rapportere halvårlig på bærekraftsarbeidet. Denne rapporteringen skal gjøres tilgjengelig på selskapets hjemmesider samtidig med års- og halvårsrapportene. Vi rapporterer også årlig til PRI.

## Vedlegg 1

### Retningslinje for selskapsdialog

#### Innledning

Vi er aktive eiere og søker å møte selskapsledelsen i selskaper vi eier. Vi tar opp ulike temaer i selskapsdialogene, blant annet rapportering, bærekraftstematikk og dialog som reaksjon på en hendelse.

#### Hendelsesbasert dialog

Vi skal agere når det oppstår hendelser der det særlig risiko om selskapet operer i brudd med våre retningslinjer. Hendelsesbasert dialog utføres, alene eller sammen med andre, dersom det vurderes som hensiktsmessig. Prosessen er følgende;

##### 1. Hendelse skjer

Første melding om hendelse enten internt, eksternt eller via Sustainalytics. Dersom hendelsen antas å kunne være i brudd med våre retningslinjer settes selskapet på observasjonsliste og varsling sendes til investeringsdirektør.

##### 2. Utredning

Vi bruker tid på å sette oss inn i situasjonen ved å bruke offentlig tilgjengelig informasjon, Sustainalytics, analytikere for å få mer informasjon.

##### 3. Dialog

Vi vurderer om det er hensiktsmessig med dialog. Hvis ja, kontakte selskapet og starte dialog. Eventuelt i samarbeid med andre investorer. Hvis nei, eventuelt etterspørre informasjon, hvis ikke videre til avgjørelse.

##### 4. Avgjørelse

Når vi har hentet inn tilstrekkelig informasjon gjøres en beslutning på i samarbeid med investeringsdirektør. Dersom selskapet plasseres på eksklusjonslisten skal vi selge aksjen innen rimelig tid. Varsling sendes ut til forvaltning og compliance når selskap går av/på lister.

##### 5. Oppfølging og dokumentasjon

Observasjons- og eksklusjonslister skal holdes oppdatert. Dokumentasjon av dialog lagres.

Dersom hendelser skjer i selskap vi er investert i, og hendelsen ikke 'friskmeldes' i utredningsfasen, varsles forvaltning. Det skal også varsles om når selskaper tas inn og ut av observasjonslister og eksklusjonslister.

#### Rapportering

Vi skal også kontakte selskaper med mål om å utbedre rapporteringen. Denne dialogen vil foregå via epost, brev, telefon eller selskapsmøte med representanter for ledelsen. Vi dokumenterer forespørsler og skal følge opp.

#### Tema

Vi kontakter selskaper om spesifikke temaer for å kartlegge risiko og muligheter, ofte som konsekvens av sektortilhørighet og eksponering i et bestemt land eller region.

#### Dokumentasjon

Selskapsdialog skal dokumenteres på interne systemer som muliggjør rapportering utad.